

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการ
แหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

THE LEVEL OF COMMUNITY PARTICIPATION AFFECTING THE SUCCESS OF
THE MANAGEMENT OF TOURIST DESTINATION ACCORDING
TO THAILAND TOURISM STANDARD

ภณสิทธิ์ อ้นยะ

Panasit Onya

มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

Bangkok Suvarnabhumi University

E-mail: jabjune_jabjune@hotmail.com

Received August 19,2019; Revised December 23,2019; Accepted January 20,2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยซึ่งจะเป็นการศึกษาจากความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จไม่น้อยกว่า จำนวน 58 แห่ง ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 400 คน ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับองค์การภาครัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการกำหนดทิศทางนโยบายและแผนการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเปิดโอกาสในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม

ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ การปฏิบัติตามแผนในด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน การติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันวางแผน นั้นควรอยู่ในระดับปรึกษาหารือเหมือนกันทั้งสิ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว, มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

Abstract

This research is to study factors that affecting the success of the management for tourist attractions of Thai Tourism Standard reproduced from succeed of management of achieved tourist attraction is typical. This research was utilized quantitative research method and data were collected by questionnaire with confederate accomplished managing for tourist attractions were employed. Not less than 58 sources all regions of the country such as the Mae Kampong village community Chiang Mai Province, Ban Nam Chiao community Trat province, Ban Khok Krai community Phang Nga province etc. This research will be useful for local, government, and private organization to move forward the strategies of community' s tourist attraction development to be efficient and effective in determining, directing policy and developing plan for tourism factors to be higher potential and marketing plans attract the tourists with marketing strategies appropriately.

The research found that the planning, preparation and facilities in tourist attractions people participate in the co-operation level. Implementation of the plan for tourism activities within tourist attractions people participate in the co-operation level. People get a benefit from tourism activities such as accommodation service food and beverage services, etc. are at the controlled by the people. Monitoring and evaluation of supervise the spending of various tourist attractions people participate in the planning together level. The results of the comparison of opinions show that Respondents with different personal information including gender, age, highest educational level, occupation and average income, all have opinions that the level of public participation in planning. Should be at the same level of consultation.

Keywords: People participate, The management of tourist destination,
Thailand tourism standard

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่หลายประเทศให้ความสำคัญ โดยให้การสนับสนุนรวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อทำให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ (Perloff, H. and L. Wingo, 1964) แต่ยังมีนักวิชาการบางคนแย้งว่าการท่องเที่ยวอาจไม่ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจดีขึ้นทั้งหมด (Williams and Shaw, 1988) เพราะการท่องเที่ยวมักจะมีคิดค่าแรงแปรผันตามฤดูกาลและการท่องเที่ยวที่ยาวนานยังส่งผลทำให้เกิดค่าครองชีพที่แตกต่างกันตามฤดูกาลของการท่องเที่ยว (Mathieson & Wall, 1982)

สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการขยายตัวสูงเมื่อนำมาเทียบกับอุตสาหกรรมในด้านอื่น อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงจนถึงสังคมเป็นอย่างมากของประเทศไทย นับว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสามารถดึงเงินตราจากต่างประเทศได้อย่างมหาศาล นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการสร้างงาน และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ต่าง ๆ รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่โดยให้เหตุผลในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไข ซึ่งจะเปิดโอกาสให้องค์กรภายในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะเข้าไปถึง หรือต้องการทำให้ชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นจะเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาพื้นที่ของตนให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ภายในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการทางการท่องเที่ยวควบคู่กันไปด้วย (Murphy, 1985)

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าประเทศไทยนั้นมีเกณฑ์มาตรฐานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแล้วโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) เอาไว้อยู่แล้วแต่ยังไม่สามารถระบุได้ว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับใดจึงจะประสบความสำเร็จ จึงอาจจะทำให้การดำเนินการโดยชุมชนเป็นเรื่องยาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ซึ่งการวิจัยนี้จะถอดบทเรียนจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้นแบบ ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์สำหรับคนในท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ในการร่วมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการ ด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง รวมไปถึงเปิดโอกาสให้คนในชุมชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามความเหมาะสมอันจะนำไปสู่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากคุณลักษณะของผู้รับผิดชอบภายในแหล่งท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครบทุกข้อครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และมาตรฐานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของไทยที่กำหนดโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2. สร้างเครื่องมือที่จะใช้สำหรับการวิจัยและหาคุณภาพของเครื่องมือวัด เพื่อให้ได้เครื่องมือที่จะใช้สำหรับการวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้จริง ผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) โดยวัดเนื้อหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแล้วนำผลการวิเคราะห์มาศึกษา เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นผู้นำชุมชนหรือชาวบ้านที่มีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยคัดเลือกเอาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านตามเกณฑ์การประเมินจากกรมการท่องเที่ยว และมีข้อมูลปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวนไม่น้อยกว่า 58 แห่ง ทั่วทุกภาคของประเทศไทย เช่น ชุมชนหมู่บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนบ้านน้ำเขียว จังหวัดตราด ชุมชนบ้านโคกโคไกร จังหวัดพังงา เป็นต้น รวมทั้งสิ้น 400 ชุด

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ Cochran (Cochran, 1977; อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)Z^2}{E^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96

ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (ระดับ .05)

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = .05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{(.05)(1 - .5)(1.96)^2}{(.05)^2} \\ &= 384.16 \end{aligned}$$

ซึ่งการคำนวณจากสูตรขนาดตัวอย่างที่จะต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างน้อย คือ 384 คน จึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นผลของงานวิจัยในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลมาประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขกำหนด เพราะจะต้องไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง

หลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีการแสดงตนหรือมีการปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาสังคมโดยทั่วไป อันเป็นบุคคลที่ภาคประชาสังคมโดยทั่วไปให้การยอมรับในการแสดงบทบาททางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำทางความคิดโดยเป็นบุคคลที่มีความสามารถหรือคุณลักษณะในการโน้มน้าวหรือชักจูงให้บุคคลอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ มีความคิดเห็นหรือทัศนคติที่คล้อยตามการโน้มน้าวหรือชักจูงของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ

ที่สามารถเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกับกลุ่มคนในสังคมกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในทุกภาคส่วนของสังคมด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยกำหนดเนื้อหาเป็นการวัดปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็นการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) หลังจากนั้นได้มีการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) โดยวัดเนื้อหาด้านโครงสร้างและการบริหารงานด้านการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่ม และมีการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว ด้านบริหารจัดการพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว และนักวิชาการวิจัยการท่องเที่ยว จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงต่อเนื้อหา (Content Valiantly) ด้วยวิธีหาค่า IOC หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างขอคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.702

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวพบว่า

1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการปรึกษาหารือ จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ข้อเสนอแนะโครงการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการติดตามและประเมินผลด้านการใช้จ่ายเงินในการพัฒนาและโครงการต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม

3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านการวางแผนการเตรียม อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ จำนวน 11 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า การขนส่ง สาธารณะ สุขอนามัย การสื่อสาร 2) ด้านการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับคณะกรรมการจากองค์กรภายนอกอื่น ๆ 3) ด้านการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้หลังจากพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านการปฏิบัติตามแผนงานใน

ด้านการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ที่พัก ที่จอดรถ เป็นต้น 5) ด้านการปฏิบัติตามแผนด้านกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านการประสานงานกับองค์กรที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวภายนอกต่าง ๆ เช่น ททท.ประจำจังหวัด สมาคมด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ 7) ด้านการให้การสนับสนุนงบประมาณวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 8) ด้านการรับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาสาธารณูปโภคภายในแหล่งท่องเที่ยว 9) ด้านการรับผลประโยชน์จากการเป็นบุคลากรประจำแหล่งท่องเที่ยว 10) ด้านการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว และ 11) ด้านการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว

4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับผลประโยชน์จากการให้บริการทางการท่องเที่ยว เช่น การให้บริการที่พัก การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว 2) ด้านการรับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าของระลึกประจำท้องถิ่นของตน และ 3) ด้านการแบ่งผลประโยชน์รายได้จากร้านค้าสวัสดิการของหมู่บ้านที่ตนเองเป็นสมาชิก

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากคุณลักษณะของผู้รับผิดชอบภายในแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันวางแผนนั้น ควรอยู่ในระดับปรึกษาหารือเหมือนกันทั้งสิ้น ขณะที่ด้านการร่วมกันปฏิบัติตามแผนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันปฏิบัติตามแผนนั้นควรอยู่ในระดับร่วมปฏิบัติเหมือนกันทั้งสิ้น และด้านการร่วมกันใช้ประโยชน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว นั้นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันใช้ประโยชน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว นั้นควรอยู่ในระดับควบคุมโดยประชาชนเหมือนกันทั้งสิ้น ส่วนด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมีมัธยมศึกษา/ปวช. ประกอบอาชีพธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจที่พัก/โฮมสเตย์ ร้านค้าขายสินค้าทั่วไป เกษตรกร (ปลูกพืช) เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์) เกษตรกร (เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท

มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมติดตามและประเมินผลนั้นควรอยู่ในระดับวางแผนร่วมกัน และ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 51-60 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพ ธรรับจ้าง (ขนส่งผู้โดยสาร) ธุรกิจร้านขายของฝาก พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป ทำประมง รับราชการ และอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท และ 20,001-25,000 บาท มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมติดตามและประเมินผล นั้นควรอยู่ในระดับร่วมกันปฏิบัติ

ขณะที่ด้านการร่วมทำนุบำรุงรักษา ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี และ 51-60 ปี การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษา/ปวช. และปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจที่พัก/โฮมสเตย์ ธรรับจ้าง (ขนส่งผู้โดยสาร) พนักงานบริษัทเกษตรกร (ปลูกพืช) เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์) และประกอบอาชีพอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 15,001-20,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมทำนุบำรุงรักษานั้นควรอยู่ในระดับวางแผนร่วมกัน และ 2) ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และมากกว่า 60 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจร้านขายของฝาก พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้านค้าขายสินค้าทั่วไป รับจ้างทั่วไป เกษตรกร (เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ) ทำประมง และรับราชการ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และ 20,001-25,000 บาท มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมทำนุบำรุงรักษานั้นควรอยู่ในระดับร่วมกันปฏิบัติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่มีประเด็นนำสู่การอภิปรายผล คือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนจะประสบความสำเร็จในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้ คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการอยู่ในระดับการปรึกษาหารือไปจนถึงระดับการควบคุมโดยประชาชน ซึ่งถือว่าคนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่สูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ สิงห์ชาพะ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ที่มีผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ถึง มาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริการ

ห้องน้ำ ที่พัก ที่จอดรถ เป็นต้น อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ และด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิไล บุญบรรจง (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเล และการวางแผนงานกิจกรรมเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในพื้นที่

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยนี้ เป็นเพียงหนึ่งในแนวทางการแนะนำให้ชุมชนได้รับทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมการท่องเที่ยวได้กำหนดเอาไว้ แต่ทั้งนี้ในการพัฒนาพื้นที่ใดก็ตามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ขึ้นอยู่กับพิจารณาการตัดสินใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารหรือผู้กำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่น จังหวัดหรือระดับประเทศควบคู่กันไปด้วย จึงจะประสบความสำเร็จมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย จะช่วยให้การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวง่ายขึ้นและจะมีผู้ไปเที่ยวชมมากขึ้น

1.2 ควรมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่ได้มาตรฐานให้แก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจและเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

1.3 ควรมีการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืน (Sustainable Tourism) โดยการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างฉลาดเพื่อให้ดำรงอยู่ยาวนาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ประโยชน์ สงกลิ่น. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น: กรณีศึกษาการจัดการท่องเที่ยวบ้านชะงอม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 5(1), 105-117.
- พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2556). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 7(3), 650-665.
- วีไล บุญบรรจง. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. ใน การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเทพ สิงห์ฆาพะ. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 3(2), 127-136.
- Cochran, W.G. (1977) . *Sampling Techniques*. 3d ed. New York : John Wiley and Sons Inc.
- Mathieson, A. and G. Wall. (1982). *Tourism: Economic, Physical and Social Impacts*. London: Longman.
- Murphy, P.E. (1985). *Tourism: A community approach*. New York, NY: Methuen, Inc.
- Perloff, H. and L. Wingo. (1964). *Natural Resource Endowment and Regional Economic Growth*. In *Regional Development and Planning: A Reader*. John Friedman & William Alonso (eds.), M.I.T. Press, Cambridge, MA.
- Williams, A. M. and G. Shaw. (1988). Tourism: Candyfloss Industry or Job Generator?. *Town Planning Review*, 59(1), 81-103.